

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड

विषय - मराठी

अभ्यासक्रम

मराठी (ऐच्छिक)

द्वितीय भाषा - मराठी (Second Language)

मराठी कौशल्य विकास अभ्यासक्रम (Skill Enhancement Course)

शैक्षणिक वर्ष - २०२०-२०२१ (जून २०२०) पासून

Ganpati

Principal
Late Babasaheb Deshmukh
Gorhekar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya,
Umrutga, Dist. Nanded, (M.S.)

॥ सा विद्या या विमुक्तये ॥

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
"Dnyanteerth", Vishnupuri, Nanded - 431606 Maharashtra State (INDIA)
Established on 17th September 1994 - Recognized by the UGC U/s 2(i) and 12(B), NAAC Re-accredited with 'A' Grade

ACADEMIC (I-BOARD OF STUDIES) SECTION

Phone: (02462) 229542

Website: www.srtmun.ac.in

E-mail: bos.srtmun@gmail.com

Fax : (02462) 229574

संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील द्वितीय वर्षाचे CBCS Pattern नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१ पासून लागू करण्याबाबत.

परिपत्रक

या परिपत्रकान्वये सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, दिनांक २० जून २०२० रोजी संपन्न झालेल्या ४७व्या मा. विद्या परिषद बैठकीतील विषय क्र.१३/४७-२०२०च्या ठरावानुसार प्रस्तुत विद्यापीठाच्या संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील द्वितीय वर्षाचे खालील विषयांचे C.B.C.S. (Choice Based Credit System) Pattern नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०२०-२१ पासून लागू करण्यात येत आहेत.

- १) बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस.डब्ल्यू./फाईन आर्ट्स-द्वितीय वर्ष-इंग्रजी (अनिवार्य, अतिरिक्त (द्वितीय भाषा), फंक्शनल इंग्रजी, ऐच्छिक)
- २) बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस.डब्ल्यू./फाईन आर्ट्स-द्वितीय वर्ष-हिंदी (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ३) बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस.डब्ल्यू./फाईन आर्ट्स-द्वितीय वर्ष-कन्नड (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ४) बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस.डब्ल्यू./फाईन आर्ट्स-द्वितीय वर्ष-मराठी (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ५) बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस.डब्ल्यू./फाईन आर्ट्स-द्वितीय वर्ष-पाली (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ६) बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस.डब्ल्यू./फाईन आर्ट्स-द्वितीय-संस्कृत (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ७) बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस.डब्ल्यू./फाईन आर्ट्स-द्वितीय वर्ष-उर्दू (द्वितीय भाषा, ऐच्छिक)
- ८) बी.ए.-द्वितीय वर्ष-अर्थशास्त्र
- ९) बी.ए.-द्वितीय वर्ष-भूगोल
- १०) बी.ए.-द्वितीय वर्ष-इतिहास
- ११) बी.ए.-द्वितीय वर्ष-सैनिकशास्त्र
- १२) बी.ए.-द्वितीय वर्ष-तत्त्वज्ञान
- १३) बी.ए.-द्वितीय वर्ष-राज्यशास्त्र
- १४) बी.ए.-द्वितीय वर्ष-मानसशास्त्र
- १५) बी.ए.-द्वितीय वर्ष-लोकप्रशासन
- १६) बी.ए.-द्वितीय वर्ष-समाजशास्त्र
- १७) बी.ए.-द्वितीय वर्ष-अॅडमिनिस्ट्रेटिव्ह सर्व्हिस

सदरील परिपत्रक व अभ्यासक्रम प्रस्तुत विद्यापीठाच्या www.srtmun.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत. तरी सदरील बाब ही सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावी.

ज्ञानतीर्थ' परिसर,
विष्णुपुरी, नांदेड - ४३१ ६०६.
जा.क्र.: शैक्षणिक-१/परिपत्रक/पदवी-सीबीसीएस अभ्यासक्रम/
२०२०-२१/२४९

दिनांक : ०८.०७.२०२०.

प्रत माहिती व पुढील कार्यवाहीस्तव :

- १) मा. कुलसचिव यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- २) मा. संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ३) प्राचार्य, सर्व संबंधित संलग्नित महाविद्यालये, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ४) साहाय्यक कुलसचिव, पदव्युत्तर विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ५) उपकुलसचिव, पात्रता विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ६) सिस्टम एक्सपर्ट, शैक्षणिक विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.

(Signature)
Principal
Late Babasaheb Deshmukh
Gorthekar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya
Nanded.

स्वाक्षरित/-
उपकुलसचिव
शैक्षणिक (१-अभ्यासमंडळ) विभाग

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड

विषय - मराठी (जून २०२० पासून लागू)
पदवी द्वितीय वर्ष अभ्यासक्रम - श्रेयांक पद्धतीनुसार (CBCS)
सत्र पद्धतीनिहाय - मराठी (ऐच्छिक) Elective, द्वितीय भाषा - मराठी (Second Language) Generic आणि मराठी कौशल्य विकास अभ्यासक्रम Skill Enhancement Course (SEC) अभ्यासक्रम

स त्र	अभ्यासपात्रि का संकेतांक व क्रमांक	अभ्यासपत्रिके चे नाव	आठव ड्याच्या तासिका	एकूण तासि का	अंतर्गत गुण CA	सत्रांत परीक्षा गुण ESE	एकू ण गुण	श्रेयांक
III	MAR- V	निवडक मराठी गद्य	4	55	25	50	75	3
III	MAR- VI	मराठी नाट्यात्म साहित्य	4	55	25	50	75	3
III	S.L.-MAR- III	अक्षरविद्या	4	55	25	50	75	3
III	MAR- SEC - I	मराठी भाषिक कौशल्ये : संभाषण कौशल्ये	3	45	25	25	50	2
IV	MAR- VII	निवडक कादंबरी वाङ्मय	4	55	25	50	75	3
IV	MAR- VIII (अ)	वैचारिक साहित्य	4	55	25	50	75	3
IV	MAR- VIII(ब)	मराठी लोकवाङ्मय	4	55	25	50	75	3

Ganesh

Principal

Late Babasaheb Deshmukh
Gorthekar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya,
Umri Dist. Nanded (M.S.)

IV	S.L.-MAR-III	साहित्यसरिता	4	55	25	50	75	3
IV	MAR-SEC-II	मराठी भाषिक कौशल्ये : लेखन कौशल्ये	3	45	25	25	50	2

(बी. ए., बी. कॉम., बी. एससी. आणि इतर पदवी द्वितीय वर्षासाठी)

सत्र तिसरे

मराठी (ऐच्छिक) संकेतांक

अभ्यासपत्रिका – पाचवी MAR- V

:- निवडक मराठी गद्य

अभ्यासपत्रिका – सहावी MAR- VI

:- मराठी नाट्यात्म साहित्य

द्वितीय भाषा - मराठी (Second Language)

अभ्यासपत्रिका – तिसरी S.L.-MAR- III

:- 'अक्षरविद्या'

मराठी कौशल्य विकास अभ्यासक्रम Skill Enhancement Course

अभ्यासपत्रिका – पहिली संकेतांक- MAR- SEC - I :- मराठी भाषिक कौशल्ये : संभाषण कौशल्ये

सत्र चौथे

मराठी (ऐच्छिक) संकेतांक

अभ्यासपत्रिका – सातवी MAR- VII

:- निवडक कादंबरी वाङ्मय

Yashraj
Principal
Late Babasaheb Deshmukhi
Gorthekar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya
Umri Dist Nanded, M.S.

अभ्यासपत्रिका - आठवी MAR- VIII (अ) :- वैचारिक साहित्य
किंवा अभ्यासपत्रिका - आठवी MAR- VIII (ब) :- मराठी लोकवाङ्मय

द्वितीय भाषा - मराठी (Second Language)

अभ्यासपत्रिका - चौथी S.L.-MAR-IV :- 'साहित्यसरिता'

मराठी कौशल्य विकास अभ्यासक्रम Skill Enhancement Course

अभ्यासपत्रिका - दुसरी संकेतांक - MAR- SEC - II :- मराठी भाषिक कौशल्ये : लेखन कौशल्ये

१९५५-१९९१
Late Babasaheb Deshmukhi
Gorthekar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya,
Umri Dist. Nanded, [M.S.]

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड

अभ्यासक्रम - मराठी (ऐच्छिक)

शैक्षणिक वर्ष - २०२०-२०२१ पासून

सत्र - तिसरे

संकेतांक- MAR- V

अभ्यासपत्रिका - पाचवी

निवडक मराठी गद्य

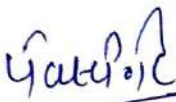
उद्दिष्टे :

१. मराठी गद्यसाहित्यची ओळख करून देणे.
२. ऐतिहासिक टप्प्यावरील बदलते गद्य अभ्यासणे.
३. मध्ययुगीन आधुनिक काळातील गाड्या लेखनाचे बारकावे तपासणे .
४. गद्य साहित्यातील विविध लेखनप्रकारांची माहिती घेणे.
५. प्रस्तुत अभ्यासक्रमातील अभ्यासघटकांच्या आधारे तत्कालीन परिस्थितीवर प्रकाश टाकणे .

उपयोगिता

१. गद्य संकल्पनेचा परिचय.
२. मानवी मूल्यांची रुजवण .
३. आत्मकथनपर, चरित्रपर, प्रवासवर्णनपर व इतर गद्यसाहित्य निर्मितीस प्रेरक .
४. वाचन आणि लेखन यांची अभिरुची वृद्धिंगत करणे.
५. मराठी साहित्याकडे वाचकांना आकर्षित करणे.

अभ्यास घटक : एकूण तासिका ५५

PRINCIPAL
Late Babasheb Peshmukh
Gurtrekar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya
Imri Dist. Nanded. (M.S.)

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या मराठी अभ्यास निवडक मराठी गद्य

(संपादक : डॉ. जयव्रथ जाधव, डॉ. राजकुमार मस्के, डॉ. लक्ष्मीबाई वाघमारे) हे संपादित पुस्तक

अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले आहे.

बखर गद्य

बलप्रकरण - दूत म्हणजे राजाचे नेत्र - मल्हार रामराव चिटणीस - समप्रकरणात्मक राजनीति

पत्र

छत्रपती शिवाजी महाराज यांचे जिवाजी विनायकास पत्र

चरित्र उतारा

विवेकानंद: धर्म आणि विज्ञान - दत्तप्रसाद दाभोलकर - शोध स्वामी विवेकानंदांचा

प्रबोधन

आ. ह. साळुंखे - आता आमच्या धडावर

आत्मचरित्र उतारा

उधडा दरवाजा - रामराजे आत्राम

अनुभव

माझा साक्षात्कारी हृदयरोग - अभय बंग

ललितलेख

गाथी घरा आल्या- इंद्रजित भालेराव

व्यक्तिचित्र

मराठवाड्याचे गांधी : गंगाप्रसाद अग्रवाल - उत्तम सूर्यवंशी

प्रश्नपत्रिकेचे प्रारूप - ३ श्रेयांक , ७५ गुण

अंतर्गत मूल्यांकन CA - २५ गुण

अ. घटक चाचणी - १ - १० गुण

आ. गृहपाठ - १ - १० गुण

इ. चर्चासत्र - १ - ०५ गुणांसाठी

सत्रांत मूल्यमापन ESE - ५० गुण

Late Babasahib Deshmukh
Gurukul Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya,
Nanded Dist. Nanded. (M.S.)

१. प्रश्न पहिला अनिवार्य असेल. त्यात 'अ' आणि 'ब' असे दोन विभाग असतील. 'अ'मध्ये टिपा असतील. तीन पैकी एक टीप सोडवावी. विभाग 'ब' मध्ये एम सी क्यू विचारले जातील त्यांचे स्वरूप वस्तुनिष्ठ प्रश्न या प्रकारचे असेल.
२. प्रश्न क्रमांक दोन ते पाच यांना अंतर्गत पर्याय असतील. या प्रश्नांचे स्वरूप दीर्घोत्तरी प्रश्न अशा प्रकारचे असेल.
३. सर्व प्रश्नांना समान दहा गुण आहेत.
४. अभ्यासपत्रिकेतील सर्व घटकांवर प्रश्न विचारण्यात येतील.

Ganesh
Prof. Ganesh
Late B. S. Ganesh
Gorbe and J. S. Ganesh
& Science Museum
Umri, Dist. Nashik, (M.S.)

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड

अभ्यासक्रम - मराठी (ऐच्छिक)

शैक्षणिक वर्ष - २०२०-२०२१ पासून

सत्र - तिसरे

संकेतांक- MAR- VI

अभ्यासपत्रिका - सहावी

मराठी नाट्यात्म साहित्य

उद्दिष्टे :-

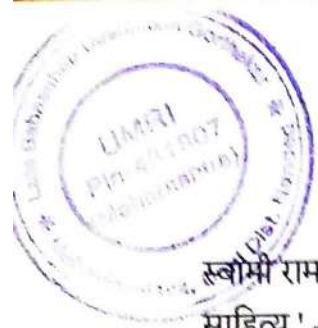
१. आधुनिक मराठी नाटकाच्या प्रेरणा समजून घेणे.
२. साठोत्तरी मराठी नाटकाच्या जाणिवांचा अभ्यास करणे .
३. नाट्यप्रकारांचा अभ्यास करणे.
४. जागतिकीकरणाच्या परिप्रेक्ष्यातून मराठी नाटकाची मीमांसा करणे.
५. आधुनिक नाटकाच्या प्रवाहातील वाङ्मयीन आणि रंगमंचीय मूल्यांची मीमांसा करणे.

उपयोगिता

१. आधुनिक मराठी नाटकाचा परिचय .
२. नाट्यप्रवाहातून प्रकटलेल्या मानवी मूल्यांचे आकलन .
३. मराठी वाङ्मय प्रवाहाच्या स्वरूप आणि व्याप्तीचा मागोवा.
४. नाट्यरचना, प्रकार, भाषा आणि प्रतिमासृष्टीचा अभ्यास .
५. मराठी नाट्यप्रवाहातील वैचारिक अधिष्ठानाचा शोध.

अभ्यास घटक : एकूण तासिका ५५

Late Babasaheb Deshmukh
Late Babasaheb Deshmukh
Late Babasaheb Deshmukh
Late Babasaheb Deshmukh
Late Babasaheb Deshmukh

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या मराठी अभ्यास मंडळाकडून 'मराठी नाट्यात्म साहित्य' - (संपादक : डॉ. विठ्ठल जंबाले, डॉ. पृथ्वीराज तौर, डॉ. मार्तंड कुलकर्णी) हे संपादित पुस्तक अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले आहे.

लोकनाट्य

खाप-या चोर - अण्णा भाऊ साठे

जलसा

भीमराव कर्डक

प्रहसन

दिनूच्या सासूबाई राधाबाई - बबन प्रभू

नाट्य वेचा

युगांत - महेश एलकुंचवार

स्वगत

शांतता कोर्ट चालू आहे - विजय तेंडूलकर

पथनाट्य

मुलगी झाली हो - ज्योती म्हापसेकर

एकपात्री

व-हाड निघालंय लंडनला - लक्ष्मण देशपांडे

एकांकिका

ग्लोबल आडगाव - अनिलकुमार साळवे

प्रश्नपत्रिकेचे प्रारूप - ३ श्रेयांक , ७५ गुण

Principal
Late Babasaheb Deshmukh
Govt. Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya
Mumbai

अंतर्गत मूल्यांकन CA - २५ गुण

घटक चाचणी - १ - १० गुण

गृहपाठ - १ - १० गुण

चर्चासत्र - १ - ०५ गुणांसाठी

सत्रांत मूल्यमापन ESE - ५० गुण

प्रश्न पहिला अनिवार्य असेल. त्यात 'अ' आणि 'ब' असे दोन विभाग असतील. 'अ'मध्ये टिपा असतील. तीन पैकी एक टीप सोडवावी. विभाग 'ब' मध्ये एम सी क्यू विचारले जातील त्यांचे स्वरूप कस्तुनिष्ठ प्रश्न या प्रकारचे असेल.

प्रश्न क्रमांक दोन ते पाच यांना अंतर्गत पर्याय असतील. या प्रश्नांचे स्वरूप दीर्घोत्तरी प्रश्न अशा प्रकारचे असेल.

सर्व प्रश्नांना समान दहा गुण आहेत.

अभ्यासपत्रिकेतील सर्व घटकांवर प्रश्न विचारण्यात येतील.

Gokhale

Late Mahatma Deshmukh
Gokhale Mahavidyalaya
& Science Mahavidyalaya
Umri Dist. Nanded. (M.S.)

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड
अभ्यासक्रम - द्वितीय भाषा - मराठी (Second Language)
शैक्षणिक वर्ष - २०२०-२१ पासून
सत्र - तिसरे

संकेतांक- MAR- S.L. - III

अभ्यासपत्रिका - तिसरी

'अक्षरविद्या'

(बी. ए., बी. कॉम., बी. एससी. आणि इतर पदवी द्वितीय वर्षासाठी)

उद्दिष्टे

१. मध्ययुगीन व आधुनिक मराठी गद्य व पद्याचे स्वरूप- विशेष समजून घेणे आणि सांस्कृतिक पार्श्वभूमी समजून घेणे.
२. मराठी वाङ्मय निर्मितीच्या प्रेरणांची उकल करणे.
३. मराठी साहित्याची आवड निर्माण करणे.
४. मराठी प्रमाण लेखनविषयक नियमांबद्दल जागृती घडविणे.
५. मराठी शब्दांलकारांचा परिचय करणे.

उपयोगिता

१. मध्ययुगीन व आधुनिक गद्य - पद्य वाङ्मयाचा परिचय.
२. मराठीतील वाङ्मयप्रकारांची ओळख.
३. मराठी साहित्यनिर्मिती आणि त्यांच्या प्रेरणा यांचे आकलन .
४. मराठी भाषेतील व्याकरणाचे उपयोजन
५. मराठी गद्य - पद्य घटकांच्या स्वरूपाचे ज्ञान.

अभ्यास घटक : एकूण तासिका ५५

PRINCIPAL
Late Babasaheb Deshmukh
Department of Arts, Commerce
& Education, Navayashwantra,
Mumbai - 400 007

या अभ्यासक्रमासाठी स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या मराठी अभ्यास मंडळालाकडून 'अक्षरविद्या' - (संपादक : डॉ. मा. द. सोनमळे, डॉ. सुनीता सांगोलें, डॉ. अनिल कांबळे) हे संपादित पुस्तक अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले आहे.

मराठी विभाग

१. हत्तीचा दृष्टांत - दृष्टांतपाठ
२. संत गाडगेबाबा - कीर्तन
३. डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम (अनुवाद- माधुरी शानबाग) - आराधन - अम्बिखंड
४. जे. जी. वाडेकर - डॉक्टरी सत्यकथा - सज्जननामा
५. राजा ढाले - शेरबान - अस्तित्वाच्या रेषा
६. विदुर महाजन - भ्रष्टाचाराविरुद्ध लढा - शोधयात्रा
७. प्रकाश खरात - अक्षरांची पहाट
८. करुणा जमदाडे - यशोधरा - कादंबरी अंश

पद्य विभाग

१. संत कान्होपात्रा - अभंग - , नको देवराया अंत आता पाहू
२. संत जनाबाई - अभंग - बाई मी लिहिणे टिकले
३. विलास वैद्य - कुठे दबा धरून बसले आहे तुफान - माझ्या प्रयोगशाळेत द्यात
४. रत्रिचंद्र हडसनकर - सरावन महिना आला की -
५. नागराज मंजुळे - माझ्या हाती नसती लेखणी - उन्हाच्या कटाविरुद्ध
६. हनुमंत चांदगुडे - किनकीन घुंगराची - झाड व्हायचं दोघांनी
७. आ. य. पवार - विज्ञान बंदना- धूलपेर
८. शेषराव पिराजी धाडे - बिघडलेले होकायत्र

व्याकरण विभाग

१. प्रमाण लेखनविषयक नियम - विरामचिन्हे, २. शब्दार्थकार - समज, अनुप्रास

Principal

Principal
1. Principal
2. Principal
3. Principal

प्रश्नपत्रिकेचे प्रारूप - ३ श्रेयांक , ७५ गुण

अंतर्गत मूल्यांकन CA - २५ गुण

घटक चाचणी - १ - १० गुण

गृहपाठ - १ - १० गुण

चर्चासत्र - १ - ०५ गुणांसाठी

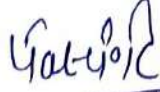
सत्रांत मूल्यमापन ESE - ५० गुण

प्रश्न पहिला अनिवार्य असेल. त्यात 'अ' आणि 'ब' असे दोन विभाग असतील. 'अ'मध्ये टिपा असतील. तीन पैकी एक टीप सोडवावी. विभाग 'ब' मध्ये एम सी क्यू विचारले जातील त्यांचे स्वरूप वस्तुनिष्ठ प्रश्न या प्रकारचे असेल.

प्रश्न क्रमांक दोन ते पाच यांना अंतर्गत पर्याय असतील. या प्रश्नांचे स्वरूप दीर्घोत्तरी प्रश्न अशा प्रकारचे असेल.

सर्व प्रश्नांना समान दहा गुण आहेत.

अभ्यासपत्रिकेतील सर्व घटकांवर प्रश्न विचारण्यात येतील.

P. S. Chaudhary
Late Bhanubhai Chaudhary
Government of Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya,
Ujjain

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड
मराठी कौशल्य विकास अभ्यासक्रम
Skill Enhancement Course
शैक्षणिक वर्ष - २०२०-२१ पासून
सत्र - तृतीय

संकेतांक- MAR- SEC - I

अभ्यासपत्रिका - पहिली

'मराठी भाषिक कौशल्ये : संभाषण कौशल्ये '

(बी. ए., बी. कॉम., बी. एससी. आणि इतर पदवी द्वितीय वर्षासाठी)

उद्दिष्टे

१. विद्यार्थ्यांच्या भाषिक क्षमतांचा विकास करणे
२. संभाषण कौशल्ये विकसित करणे
३. मराठी भाषेचे उपयोजन लक्षात घेणे.
४. विविध व्यवसायातील संधी लक्षात घेणे
५. मराठी भाषेच्या वैशिष्ट्यांची ओळख करून देणे

उपयोगिता

१. संभाषण कौशल्य विकासाला सहाय्य.
२. मराठी भाषा क्षमतेच्या वाढीस मदत.
३. संभाषण क्षेत्राची दारे खुली
४. विविध व्यवसाय क्षेत्रात संधी

अभ्यास घटक

या अभ्यासक्रमासाठी स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या मराठी अभ्यास मंडळाकडून 'व्यक्तिमत्व विकासासाठी: संभाषण व लेखन कौशल्ये' - (संपादक : डॉ. पृथ्वीराज तौर, डॉ. शैलेन्द्र लेंडे, डॉ. बंदना महाजन) हे संपादित पुस्तक अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले आहे.

संभाषण कौशल्ये- एकूण तासिका ४५

१. संभाषण कौशल्ये - राजेंद्र थोरात
२. सूत्रसंचालन - प्रतिभा कदम / जतीन कदम
३. मुलाखत - शैलेश त्रिभुवन / रवींद्र बोम्बरे
४. वक्तृत्व- पुंडलिक कोलते

Principal

Late Babasaheb Deshmukh
Gorthekar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya,
Umri Dist. Nanded. MA S 1

(विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयातील कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन करणे, परिसरातील विशेष उल्लेखनीय व्यक्तीची मुलाखत घेणे आणि किमान सात ते दहा मिनिटे सार्वजनिक ठिकाणी भाषण करणे अपेक्षित आहे. यादृष्टीने नियोजन अपेक्षित आहे.)

प्रश्नपत्रिकेचे प्रारूप - श्रेयांक ०२ , एकूण गुण ५०

अंतर्गत मूल्यांकन CA - २५ गुण

घटक चाचणी - १ - १० गुण

गृहपाठ - १ - १० गुण

चर्चासत्र - १ - ०५ गुणांसाठी

सत्रांत मूल्यमापन ESE - २५ गुण

१. कौशल्य विकास प्रकल्प कार्य - १० गुण
२. कौशल्य मुल्यांकन - १० गुण
३. कौशल्यकार्याचे सादरीकरण - ०५ गुण
४. अभ्यासपत्रिकेतील सर्व घटकांवर प्रश्न विचारण्यात येतील.

Gandhi

Prof. Babasaheb Ambedkar
Gandhi Sahitya Akademi
& Sahitya Akademi, Mumbai
New Delhi

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड
अभ्यासक्रम - मराठी (ऐच्छिक)
शैक्षणिक वर्ष - २०२० - २०२१ पासून
सत्र - चौथे

संकेतांक- MAR- VII

अभ्यासपत्रिका - सातवी

निवडक कादंबरी वाङ्मय

उद्दिष्टे

- 1) कादंबरी वाङ्मय प्रकार समजून देणे.
- 2) मराठी कादंबरी वाङ्मयाचे कालानुक्रमे स्वरूप समजून देणे.
- 3) कादंबरी वाङ्मयाचे लेखनानुसार विविध प्रकाराची ओळख करून देणे.
- 4) कादंबरी वाङ्मयात विद्यार्थ्यांची अभिरूची निर्माण करणे.

उपयोगिता

- 1) कादंबरी वाङ्मयाच्या विविध प्रकाराची ओळख होते.
- 2) विद्यार्थ्यांची कथात्मदृष्टी विकसित होते.
- 3) कादंबरी अध्ययनामुळे जीवन आकलनकक्षा रूढावतात.
- 4) भाषिक आणि वाङ्मयीन सौन्दर्यदृष्टीचा विकास.
- 5) मराठीच्या विविध बोलींचा परिचय .

अभ्यास घटक : एकूण तासिका ५५

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या मराठी अभ्यास मंडळाकडून ' निवडक कादंबरी वाङ्मय ' -(संपादक : डॉ. विठ्ठल जंबाले, डॉ. पंढरीनाथ धोंडगे, डॉ. बी. आर. दहिफळे) हे संपादित पुस्तक अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले आहे.

बोलीभाषेतील कादंबरी

मेड इन इंडिया (पुरुषोत्तम बोरकर)

संज्ञाप्रवाही कादंबरी

Principal
Late Babasaheb Deshmukh
Gorthekar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya,
Umri Dist. Nanded. (M.S.)

रात्र काळी घागर काळी (चि त्र्यं खानोलकर)

सामाजिक कादंबरी

नटरंग (आनंद यादव)

राजकीय कादंबरी

ताम्रपट (रंगनाथ पठारे)

स्त्रीवादी कादंबरी

ब्र (कविता महाजन)

व्यक्तिचित्रणात्मक कादंबरी

मी सावित्री जोतीराव (कविता मुरुमकर)

ऐतिहासिक कादंबरी

सकल दक्षिण दिग्धाधिपती (पंडितराव देशमुख)

आत्मकथनात्मक कादंबरी

फेसाटी (नवनाथ गोरे)

प्रश्नपत्रिकेचे प्रारूप - ३ श्रेयांक , ७५ गुण

अंतर्गत मूल्यांकन CA - २५ गुण

घटक चाचणी - १ - १० गुण

गृहपाठ - १ - १० गुण

चर्चासत्र - १ - ०५ गुणांसाठी

सत्रांत मूल्यमापन ESE - ५० गुण

प्रश्न पहिला अनिवार्य असेल. त्यात 'अ' आणि 'ब' असे दोन विभाग असतील. 'अ'मध्ये टिपा असतील. तीन पैकी एक टीप सोडवावी. विभाग 'ब' मध्ये एम सी क्यू विचारले जातील त्यांचे स्वरूप वस्तुनिष्ठ प्रश्न या प्रकारचे असेल.

प्रश्न क्रमांक दोन ते पाच यांना अंतर्गत पर्याय असतील. या प्रश्नांचे स्वरूप दीर्घोत्तरी प्रश्न अशा प्रकारचे असेल.

Principal
Late Babasaheb Deshmukh
Gorthekar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya
Imri Dist. Nanded. IM

सर्व प्रश्नांना समान दहा गुण आहेत.

अभ्यासपत्रिकेतील सर्व घटकांवर प्रश्न विचारण्यात येतील.

Yalpur

Principal
Late Babasaheb Deshmukh
Govt. Gen. Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya,
Tq. Dist. Nanded. (M.S.)

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड

अभ्यासक्रम - मराठी (ऐच्छिक)

शैक्षणिक वर्ष - २०२०-२०२१पासून

सत्र - चौथे

संकेतांक- MAR- VIII

अभ्यासपत्रिका - आठवी

वैचारिक साहित्य

उद्दिष्टे

१. वाङ्मयीन व भाषिक आकलन क्षमता वाढविणे .
२. कालानुक्रमे अभ्यास घटकांद्वारे अध्ययन सुलभता निर्माण करणे.
३. आधुनिक कालखंडातील विचारधारा समजून देणे.
४. अभ्यासाच्या व लेखनाच्या अभिरुची विकसित करणे.
५. वैचारिक वाङ्मयाचा परिचय घडविणे.

उपयोगिता

१. विचारधारांची ओळख.
२. मानवी मूल्यांचं आकलन.
३. भाषिक आणि वाङ्मयीन सौन्दर्य दृष्टीचे विकसन.
४. विविध तत्त्वज्ञानाचा परिचय.
५. सामाजिक प्रश्नांची ओळख.

अभ्यास घटक अभ्यास घटक : एकूण तासिका ५५

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या मराठी अभ्यास मंडळाकडून ' विचारवेध ' (संपादक : डॉ. केशव सखाराम देशमुख, डॉ. बाबुराव भिवाजी खंदारे, डॉ. पी. विठ्ठल) हे संपादित पुस्तक अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले आहे.

१. लोकहितवादी
२. महात्मा जोतीराव फुले
३. ताराबाई शिंदे
४. महाराजा सयाजीराव गायकवाड
५. प्रबोधनकार ठाकरे
६. गोविंद पानसरे
७. शरद पाटील
८. यशवंत मनोहर

Gandhi

Principal
Late Bahasabhai Deshmukh
Gandekar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya
Uma, Dist. Nanded. (M.S.)

प्रश्नपत्रिकेचे प्रारूप - ३ श्रेयांक , ७५ गुण

अंतर्गत मूल्यांकन CA - २५ गुण

घटक चाचणी - १ - १० गुण

गृहपाठ - १ - १० गुण

चर्चासत्र - १ - ०५ गुणांसाठी

सत्रांत मूल्यमापन ESE - ५० गुण

प्रश्न पहिला अनिवार्य असेल. त्यात 'अ' आणि 'ब' असे दोन विभाग असतील. 'अ'मध्ये टिपा असतील. तीन पैकी एक टीप सोडवावी. विभाग 'ब' मध्ये एम सी क्यू विचारले जातील त्यांचे स्वरूप वस्तुनिष्ठ प्रश्न या प्रकारचे असेल.

प्रश्न क्रमांक दोन ते पाच यांना अंतर्गत पर्याय असतील. या प्रश्नांचे स्वरूप दीर्घोत्तरी प्रश्न अशा प्रकारचे असेल.

सर्व प्रश्नांना समान दहा गुण आहेत.

अभ्यासपत्रिकेतील सर्व घटकांवर प्रश्न विचारण्यात येतील.

Principal
Late Babasaheb Deshmukh
Gorthekar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya
Dist. Nanded. (M.S.)

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड

अभ्यासक्रम - मराठी (ऐच्छिक)

शैक्षणिक वर्ष - २०२०-२०२१ पासून

सत्र - चौथे

संकेतांक- MAR- VIII

अभ्यासपत्रिका - आठवी

मराठी लोकवाङ्मय

उद्दिष्टे

१. वाङ्मयीन व भाषिक आकलन क्षमता वाढविणे .
२. अध्ययन सुलभता निर्माण करणे.
३. लोक संस्कृतीचे स्वरूप समजून देणे.
४. अभिरुची विकसित करणे.
५. लोकपरंपरांचा परिचय घडविणे.

उपयोगिता

१. लोकधारांची ओळख.
२. मानवी मूल्यांचं आकलन.
३. भाषिक आणि वाङ्मयीन सौन्दर्य दृष्टीचे विकसन.
४. विविध लोकपरंपरांचा परिचय.
५. सांस्कृतिक प्रश्नांची ओळख.

अभ्यास घटक : एकूण तासिका ५५

१. लोकवाङ्मय: संकल्पना व स्वरूप
२. लोककथा
३. लोकगीत
४. ओवी, उखाणे, म्हणी व वाक्प्रचार
५. लोकसमाजुती, लोकोक्ती, लोकभ्रम, प्रथा इ.

संदर्भ ग्रंथ

लोक संस्कृतीचे उपासक - रा. चिं. ढेरे

लोकदैवतांचे विश्व - रा. चिं. ढेरे

Principal
Late Babasaheb Deshmukh
Gorthekar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya,
Umrani Dist. Nanded (M)

लोक संस्कृतीची क्षितिजे - रा. चिं. ठेरे
लोक साहित्याचे अंतःप्रवाह - प्रभाकर मांडे
लोकसंगभूमी - प्रभाकर मांडे
सीमावर्ती लोकगीते: आस्वाद आणि आकलन - विठ्ठल जंबाले
भेदिक कविता: स्वरूप आणि लावणी - महादेव देशमुख
विदर्भाचा डहाका - हरिश्चंद्र बोरकर
दळण दळीते दळीते... धर्म माझा जागविते - सुभाष शेकडे
लोकसाहित्याची रूपरेषा - दुर्गा भागवत
लोकसंचित - तारा भवाळकर
सण उत्सवाची गाणी - चत्रभुज कदम

प्रश्नपत्रिकेचे प्रारूप - ३ श्रेयांक , ७५ गुण

अंतर्गत मूल्यांकन CA - २५ गुण

घटक चाचणी - १ - १० गुण

गृहपाठ - १ - १० गुण

चर्चासत्र - १ - ०५ गुणांसाठी

सत्रांत मूल्यमापन ESE - ५० गुण

प्रश्न पहिला अनिवार्य असेल. त्यात 'अ' आणि 'ब' असे दोन विभाग असतील. 'अ'मध्ये टिपा असतील. तीन पैकी एक टीप सोडवावी. विभाग 'ब' मध्ये एम सी क्यू विचारले जातील त्यांचे स्वरूप वस्तुनिष्ठ प्रश्न या प्रकारचे असेल.

प्रश्न क्रमांक दोन ते पाच यांना अंतर्गत पर्याय असतील. या प्रश्नांचे स्वरूप दीर्घोत्तरी प्रश्न अशा प्रकारचे असेल.

सर्व प्रश्नांना समान दहा गुण आहेत.

अभ्यासपत्रिकेतील सर्व घटकांवर प्रश्न विचारण्यात येतील.

Principal
Late Babasaheb Deshmukh
Mahavidyalaya, Mumbai
[The text below the signature is partially obscured and difficult to read, but appears to be the name of the institution and its location.]

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड
अभ्यासक्रम - व्दितीय भाषा - मराठी (Second Language)
शैक्षणिक वर्ष - २०२०-२१ पासून
सत्र - चौथे

संकेतांक- MAR- S.L. - IV

अभ्यासपत्रिका - चौथी

'साहित्यसरिता'

(बी.ए., बी. कॉम., बी. एससी. आणि इतर पदवी द्वितीय वर्षासाठी)

उद्दिष्टे

१. विद्यार्थ्यांची भाषिक जाणीव समृद्ध करणे.
२. मराठी साहित्याची परंपरा व स्वरूपाचा परिचय करून देणे.
३. विद्यार्थ्यांचे वैचारिक पोषण करणे.
४. मराठी साहित्याची आवड निर्माण करणे.
५. मराठी भाषा उपयोजन.

उपयोगिता

१. मध्ययुगीन व आधुनिक गद्य - पद्य वाङ्मयाचा परिचय.
२. मराठीतील वाङ्मयप्रकारांची ओळख.
३. मराठी साहित्यनिर्मिती आणि त्यांच्या प्रेरणा यांचे आकलन.
४. मराठी भाषेतील व्याकरणाचे उपयोजन
५. मराठी गद्य - पद्य घटकांच्या स्वरूपाचे ज्ञान.

अभ्यास घटक : एकूण तासिका ५५

या अभ्यासक्रमासाठी स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या मराठी अभ्यास मंडळाकडून 'साहित्यसरिता' - (संपादक : डॉ. सुनिता सांगोले, डॉ. मधु सावंत, डॉ. सुभाष कदम) हे संपादित पुस्तक अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले आहे.

गद्य विभाग

१. नांग-याचे बळ - गाथासप्तशती - गाथा ७८९
२. मुकुंदराव पाटील - शेतक-यांची स्थिती - सत्यशोधकांचे शेतकरीविषयक विचार
३. लिओ टॉलस्टॉय (अनुवाद - साने गुरुजी) - कलाक्षेत्रातील श्रेष्ठत्ववाद - कला म्हणजे काय?
४. गंगाधर पानतावणे - न्युयॉर्कची परिषद

Gandhi
Late B. G. Kulkarni Bhawan
Gandhi Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya
Nanded - 431 907

५. जनार्दन बाघमारे - महात्मा बसवेश्वर
६. शिरीष गोपाळ देशपांडे - नाट्यगृहाच्या फे-यात - बावनवीर
७. भास्कर बडे - खिला-या - खिला-या
८. उर्मिला चाकूरकर - तिआनमेन चौक - ड्रॅगनच्या देशात

पद्य विभाग

१. संत मुक्ताबाई - मुंगी उडाली आकाशी
२. संत नामदेव - अभंग
३. बी रघुनाथ - ते न तिने कधी ओळखिले - पुन्हा नभाच्या लाल कडा
४. उत्तम कोळगावकर - काळजाच्या विस्कटलेल्या चिंध्या - जंगलझडी
५. अविनाश आवलगावकर - पेरणी
६. शशिकांत हिंगोणेकर - मी वाट पहातोय - ऋतुपूर्व
७. जितेंद्र कुवर - तू एकदा पुनवेचा - व्हाईट लिली
८. दयासागर बन्ने - पाखरांचे हायकू - तिफण

व्याकरण विभाग

१. समास - द्वंद्व, बहुव्रीही
२. अर्थालंकार - उत्प्रेक्षा, रूपक, उपमा

प्रश्नपत्रिकेचे प्रारूप - ३ श्रेयांक, ७५ गुण

अंतर्गत मूल्यांकन CA - २५ गुण

घटक चाचणी - १ - १० गुण

गृहपाठ - १ - १० गुण

चर्चासत्र - १ - ०५ गुणांसाठी

सत्रांत मूल्यमापन ESE - ५० गुण

Ganesh

Principal
Late Babasaheb Deshmukh
Gorthekar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya
M. Dist. Nanded, M.S.

प्रश्न विभाग अविचार्य असेल, त्यात 'अ' आणि 'ब' असे दोन विभाग असतील. 'अ'मध्ये टिपा असेल. तीच पैकी एक टिप सोडवानी. विभाग 'ब' मध्ये एम सी क्यू विचारले जातील त्यांचे स्वरूप नसतुप्रश्न प्रश्न या प्रकारचे असेल.

प्रश्न क्रमांक दोन ते पाच यांना अंतर्गत पर्याय असतील. या प्रश्नांचे स्वरूप दीर्घोत्तरी प्रश्न अशा प्रकारचे असेल.

सर्व प्रश्नांना समान वहा गुण आहेत.

अभ्यासप्रतिकेतील सर्व भटकणकर प्रश्न विचारण्यात येतील.

Gaekwad

MS-CERT
Maharashtra State Council of Educational Research and Training
& State Board of Secondary Education
Mumbai

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड
मराठी कौशल्य विकास अभ्यासक्रम
Skill Enhancement Course
शैक्षणिक वर्ष - २०२०-२१ पासून
सत्र - चतुर्थ

संकेतांक- MAR- SEC - II

अभ्यासपत्रिका - दुसरी

'मराठी भाषिक कौशल्ये : लेखन कौशल्ये '
(बी. ए., बी. कॉम., बी. एससी. आणि इतर पदवी द्वितीय वर्षासाठी)

उद्दिष्टे

१. विद्यार्थ्यांच्या भाषिक क्षमतांचा विकास करणे
२. लेखन कौशल्ये विकसित करणे
३. मराठी भाषेचे उपयोजन लक्षात घेणे.
४. विविध व्यवसायातील संधी लक्षात घेणे
५. मराठी भाषेच्या वैशिष्ट्यांची ओळख करून देणे

उपयोगिता

१. लेखन कौशल्य विकासाला सहाय्य.
२. मराठी भाषा क्षमतेच्या वाढीस मदत.
३. लेखन क्षेत्राची दारे खुली
४. विविध व्यवसाय क्षेत्रात संधी

अभ्यास घटक

या अभ्यासक्रमासाठी स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या मराठी अभ्यास मंडळाकडून 'व्यक्तिमत्व विकासासाठी संभाषण व लेखन कौशल्ये' - (संपादक : डॉ. पृथ्वीराज तौर, डॉ. शैलेन्द्र लेंडे, डॉ. वंदना महाजन) हे संपादित पुस्तक अभ्यासक्रमासाठी नेमलेले आहे.

लेखन कौशल्ये - एकूण तासिका ४५

१. लेखन कौशल्ये - प्रतीक्षा तालंगकर
२. संवाद लेखन - राजकुमार तांगडे
३. जाहिरात लेखन - रवी पवार
४. गीतलेखन - विनायक पवार

Principal
Late Babasaheb Deshmukhi
Ganeshkar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya
Umrao Peth, Nanded, (M.S.)

(विद्यार्थ्यांनी सदरील लेखन कौशल्ये आत्मसात करावयाची आहेत. नाटक, चित्रपट व श्रुतिका यातील संवाद, निरनिराळ्या माध्यमांसाठी महाविद्यालय अथवा संस्थेची कल्पक व अभिनव जाहिरात त्याप्रमाणे महाविद्यालय-विशिष्ट कार्यक्रम-प्रसंग याबद्दल प्रत्यक्ष गीतनिर्मिती करावयाची आहे.)

प्रश्नपत्रिकेचे प्रारूप - ५० गुण , २ श्रेयांक

अंतर्गत मूल्यांकन CA - २५ गुण

घटक चाचणी - १ - १० गुण

गृहपाठ - १ - १० गुण

चर्चासत्र - १ - ०५ गुणांसाठी

सत्रांत मूल्यमापन ESE - २५ गुण

1. कौशल्य विकास प्रकल्प कार्य - १० गुण
2. कौशल्य मुल्यांकन - १० गुण
3. कौशल्यकार्याचे सादरीकरण - ०५ गुण
4. अभ्यासपत्रिकेतील सर्व घटकांवर प्रश्न विचारण्यात येतील.

Ganpati

Principal
Late Babusai Babumukh
Gorthekar Arts, Commerce
& Science Mahavidyalaya,
Umri Dist. Nanded